

36. Prečo odsúdili Ježiša na smrť?

Tridsiatašiesta z 54 otázok o Ježišovi Kristovi a Cirkvi, na ktoré odpovedá tím profesorov histórie a teológie z Navarskej univerzity.

02.11.2023

Kázne Ježiša Nazaretského boli čím ďalej, tým kontroverznejšie.

Náboženské authority v Jeruzaleme znepokojil rozruch, ktorý učiteľ vyvolal medzi ľuďmi, keď prišiel na Veľkú noc z Galiley. Podobne to vnímali aj predstavitelia rímskej

moci. V dobe, keď pravidelne dochádzalo k povstaniam proti rímskej okupácii vedeným miestnymi vodcami, ktorí sa odvolávali na židovský charakter, ich správy o tomto učiteľovi, ktorý hovoril o príprave na príchod „Božieho kráľovstva“, nenechávali na pokoji. Jedni aj druhí boli preto voči nemu obozretní, aj keď z rôznych dôvodov.

Ježiša zatkli a jeho prípad skúmala veľrada. Nešlo o formálny proces, ktorý by sa riadil pravidlami, ktoré boli neskôr stanovené v Mišne (Veľrada IV, 1) a ktoré okrem iného vyžadovali, aby sa proces konal počas dňa. Bol to skôr výsluch v súkromných domoch, aby sa overili obvinenia alebo podozrenia, ktoré sa objavili v súvislosti s jeho učením. Išlo najmä o kritický postoj k chrámu, o mesiášsku povest' týkajúcu sa jeho osoby, ktorú vzbudzoval svojimi slovami a postojmi, ale

predovšetkým o tvrdenie, že má božskú dôstojnosť. No skôr ako samotné doktrinálne otázky, náboženské autority znepokojovalo, že to vyvolá pobúrenie proti zaužívaným zvyklostiam, čo by mohlo viesť k ľudovému povstaniu, ktoré by Rimania netolerovali, a novovzniknutá politická situácia by bola ešte horšia než tá, s ktorou práve zápasili.

Na základe danej situácie preto odovzdali tento prípad Pilátovi a sporná záležitosť sa dostala pod rímsku právomoc. Pred Pilátom zazneli obavy, že ten, kto rozpráva o „kráľovstve“ by mohol byť pre Rimanov nebezpečný. Vladár mal pred sebou dva možné spôsoby riešenia situácie. Jedným z nich bolo *coercitio* („potrestanie, nútené opatrenie“), ktoré mu dávalo právomoc použiť vhodné opatrenia k udržaniu verejného poriadku. Na základe toho mu mohol uložiť

exemplárny trest alebo ho dokonca odsúdiť trestom smrti. Alebo sa mohol rozhodnúť pre *cognitio* („poznanie“), formálny proces, v ktorom by bolo vznesené obvinenie, prebehol by výsluch a bol by vynesený rozsudok v súlade so zákonom.

Zdá sa, že Pilát váhal, ako ďalej v procese pokračovať, i keď sa nakoniec rozhodol pre rýchlejšie riešenie, pričom niektoré právne formality dodržal. Je to očividné z určitých zdanlivo náhodných detailov, ktoré sa do týchto príbehov premietli: Pilát prijíma obvinenie, vedie výsluch, zasadá na súd, aby vyniesol rozsudok (Jn 19,12; Mt 27,19) a odsudzuje ho za formálny prečin na smrť na kríži: bol popravený ako „židovský kráľ“, ako je zaznamenané na *titulus crucis* (tabuľke na kríži).

Historické hodnotenie Ježišovho odsúdenia na smrť musí byť veľmi opatrné, aby nedošlo k unáhlenému zovšeobecňovaniu, ktoré by viedlo k nesprávnym záverom. Konkrétne je dôležité vziať do úvahy – to je, samozrejme, očividné–, že Židia nemajú kolektívnu zodpovednosť za Ježišovu smrť. „Keď sa vezme do úvahy, že naše hriechy zasahujú samého Krista (porov. Mt 25, 45; Sk 9, 4-5), Cirkev neváha najväčšiu zodpovednosť za Ježišovo umučenie pripísať kresťanom; zodpovednosť, ktorú oni príliš často zvaľovali iba na Židov“ (Katechizmus katolíckej Cirkvi, č.598).

Francisco Varo